

เอเชียปริทัศน์ เป็นวารสารวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเอเชียศึกษา โดยเป็นพื้นที่สำหรับการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการและเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณะเพื่อประโยชน์แก่สังคมในวงกว้างต่อไป

เอเชียปริทัศน์ เป็นวารสารราย 6 เดือน ออกเผยแพร่ในเดือนมิถุนายนและธันวาคม และอาจมีฉบับพิเศษปีละไม่เกิน 1 เล่ม รับผิดชอบบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเอเชียศึกษาในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ ภาษาและวรรณกรรม และมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอเชียปริทัศน์ ยินดีพิจารณาบทความวิจัย (research article) บทความทางวิชาการที่ไม่ใช่งานวิจัย (non-research academic article) บทความปริทัศน์ (review article) และบทปริทัศน์หนังสือ (book review) ที่อยู่ในขอบเขตเนื้อหาข้างต้น ผู้ส่งบทความสามารถส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ได้ตลอดทั้งปี บทความที่ส่งเข้ามารับการพิจารณาจะได้รับการประเมินแบบไม่เปิดเผยตัวตนสองทาง (double-blind review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน

บทความต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ใน **เอเชียปริทัศน์** เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนบทความเท่านั้น ผู้พิมพ์และคณะกรรมการไม่จำเป็นต้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความแต่อย่างใด

ลิขสิทธิ์วารสารและบทความเป็นของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอเชียปริทัศน์
ปีที่ 44 ฉบับที่ 1 ก.ค.- ธ.ค. 2566
ISSN 2673-0650

JOURNAL OF ASIAN REVIEW
Vol.44 No.1 July-December 2023
ISSN 2673-0650

คณะกรรมการ

Editorial Board

กิตติ ประเสริฐสุข
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Kitti Prasirtsuk
Thammasat University

จรัญ มะลูลีม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Jaran Maluleem
Thammasat University

ไชยวัฒน์ คำชู
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chaiwat Khamchoo
Chulalongkorn University

ทวีศักดิ์ รูปสิงห์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Taweesak Roopsing
King Mongkut's University
of Technology North Bangkok

ธีระ นุชเปี่ยม
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

Theera Nuchpiam
Office of the Royal Society

สุภางค์ จันทวานิช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Supang Chantavanich
Chulalongkorn University

นงเยาว์ เนาวรัตน์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Nongyao Naowarat
Chiang Mai University

ปรัชญา ชุมนาสีเยว
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Prachaya Chumnaseaw
Ramkhamhaeng University

วิทยา สุจริตธนารักษ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Witthaya Sucharithanarugse
Chulalongkorn University

สุนทร ชุตินทรานนท์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sunait Chutintaranond
Chulalongkorn University

พลโท สุรสิทธิ์ ถนัดทาง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

LTG Surasit Thanadtang
National Defence Studies Institute

สุวรรณา สถาอานันท์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Suwanna Satha-anand
Chulalongkorn University

อนัส อมาตยกุล
มหาวิทยาลัยมหิดล Anas Amatayakul
Mahidol University

อิมรอน มะลูลีม
สำนักจุฬาราชมนตรี Imron Maluleem
Sheikhul Islam Office

ที่ปรึกษา:
นวลน้อย ตริรัตน์ Advisor:
Nualnoi Treerat

หัวหน้ากองบรรณาธิการ:
สุภาพร โพธิ์แก้ว Chief Editor:
Supaporn Phokaew

บรรณาธิการประจำฉบับ:
จिरยุดธ์ สินธุพันธ์ Issue Editors:
Jirayudh Sinthuphan

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ:
จอห์น ทัสเกอร์ Language Editor:
John Tasker

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ
นุกุนท์ บุญวงศ์ Editorial Assistant
Nukun Boonwong

ออกแบบปก Art work
สุธีย์ บุญลา Sutee Boonla

สำนักงาน
สถาบันเอเชียศึกษา
อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี ชั้น 7
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330
โทร. 0-2218 7411 email: ias@chula.ac.th

สารบัญ

ชายแดนและเมืองชายแดนศึกษา: ภาพรวมโดยสังเขปของชายแดนอินเดียนกับประเทศเพื่อนบ้านจากปี ค.ศ. 1947 ถึง 2022 ธนเชษฐ วิสัยจร	1
มองคู่เจรจาวาอินเดียนอย่างเข้าใจด้วยมุมมองด้านวัฒนธรรม ญาณินี เพชรานันท์	35
โอกาสและความท้าทายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในภูมิภาคเอเชียใต้ ลักษณะนัยน์ ทรงเสียงไชย และ วราภรณ์ ฉัตรชาติชาติ	58
อารมณ์กับชาติพันธุ์ในเรื่องสั้น “คนขายโรติจากศรีลังกา” ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ธนิภาญจน์ จินาพันธ์	91
บทปริทัศน์หนังสือ วิริยะ สว่างโชติ	120

บทบรรณาธิการ

วิธีวิทยาเอเชีย (Asia as Method) เป็นแนวทางในการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมเอเชียที่ เฉิน กวนซิง (Chen Kuan-hsing) นักวิชาการและนักวิพากษ์วัฒนธรรมชาวไต้หวันพัฒนาขึ้นมาในราวปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ แนวทางดังกล่าวเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการคิดใหม่เกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียและปรับแนวทางของการศึกษาในด้านเอเชียศึกษาให้ก้าวข้ามขอบเขตทางภูมิศาสตร์หรือกระบวนการผลิตความรู้แบบดั้งเดิมที่ลัทธิล่าอาณานิคมและความคิดแบบจักรวรรดินิยมได้ตีกรอบเอาไว้ให้คนเอเชียเข้าใจตนเอง วิธีวิทยาเอเชียพยายามที่จะท้าทายมุมมองแบบโลกตะวันตกเป็นศูนย์กลาง (Western-centrism) และมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจที่ครอบคลุมและหลากหลายเกี่ยวกับเอเชีย ผ่านกระบวนการสนทนาข้ามพรมแดน ข้ามศาสตร์ และข้ามวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการสะท้อนความคิดต่อมุมมองและความรู้ของตนเองอย่างวิพากษ์ เพื่อมองให้เห็นมิติหลากหลายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของเอเชีย บทความในวารสารเอเชียปริทัศน์ฉบับนี้อาจจะไม่ได้ตั้งต้นด้วยการประกาศต้นว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิธีวิทยาเอเชีย แต่ก็อาจถือได้ว่าเป็นบทความที่ช่วยให้เราเข้าใจเอเชียด้วยมุมมองที่มีค่าต่อการอ้างอิงกันและกันของเอเชีย

ชายแดนและเมืองชายแดนศึกษา: ภาพรวมโดยสังเขปของชายแดนอินเดียกับประเทศเพื่อนบ้านจากปี ค.ศ. 1947 ถึง 2022 ของ ธนเชษฐ วัลย์จร เป็นงานที่ชวนให้เราพินิจเกี่ยวกับวิธีการที่ชายแดนของอินเดียกับประเทศเพื่อนบ้านได้ถูกอธิบายในเชิงวิชาการโดยกลุ่มนักวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ ทั้งวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การปกครอง มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ในบริบทหนึ่งนั้นชายแดนอาจจะถูกมองผ่านมิติพื้นที่เชิงกายภาพที่แยกส่วนรัฐอธิปไตยออกจากกัน แต่ในบริบทอื่น ๆ ชายแดนก็อาจจะถูกมองในมิติของผู้คนที่เดินทางข้ามเส้นเขตแดนหรือในมิติชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในบริเวณนั้น การทบทวนทางวิชาการ

ว่าด้วยชายแดนและเมืองชายแดนศึกษาในบทความนี้ไม่ได้เพียงแค่จะช่วยให้เราเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นชายแดนของอินเดียกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็ยังอาจจะเป็นฐานคิดให้เราเข้าใจวิธีการที่อินเดียมองตัวเองและสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ตลอดจนประเด็นชายแดนที่อื่น ๆ ในบริบทที่มีต้องยึดมุมมองจากศูนย์กลางของรัฐและชั้นนำเสมอไป

ในการทำงานเดียวกัน **ญาณินี เพชรานันท์** กวีวิเคราะห์เราเห็นถึงค่านิยมและอุดมคติจากศูนย์กลางถูกถ่ายทอดและปลูกฝังมาสู่มุมมองที่พลเมืองของรัฐไทยมองและเชื่อมสัมพันธ์กับคนภายนอก ในบทความเรื่อง **มองคู่เจรจาชาวอินเดียอย่างเข้าใจ ด้วยมุมมองด้านวัฒนธรรม** นี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า แม้ไทยจะมีสัมพันธ์กับอินเดียมาเนิ่นนาน และถึงแม้ว่าประเทศอินเดียกำลังเจริญเติบโตทั้งด้านธุรกิจและเศรษฐกิจ แต่การศึกษาในประเด็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับอินเดียและเจรจากับผู้แทนจากอินเดียยังมีค่อนข้างจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในทวีปเอเชีย เช่น ประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่น คุณูปการของบทความชิ้นนี้คือการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเรียบเรียงข้อค้นพบต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคู่เจรจาชาวอินเดียผ่านมุมมองด้านวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้ผู้เจรจาชาวไทยและต่างชาติเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมอินเดีย อันจะนำมาสู่ท่าทีในการสื่อสารสัมพันธ์และ แสดงออกอย่างเหมาะสม

ถัดมา บทความ **โอกาสและความท้าทายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในภูมิภาคเอเชียใต้ ของ ลักษณะันยน์ ทรงเสี่ยงไชย และ วราภรณ์ ฉัตรชาติ** ก็แสดงให้เห็นว่าเราจะสามารถใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เป็นกลไกในการฟื้นฟูชุมชนและสานสัมพันธ์ระหว่างประชาชนข้ามชาติผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม (Cultural Heritage Tourism) การท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Tourism) ตลอดจนการสร้างประสบการณ์เรียนรู้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ชุมชนนำเสนอ เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวหน้าใหม่และกลุ่มผู้เคยมีประสบการณ์เดินทางแล้วตัดสินใจออกเดินทาง มีแนวโน้มที่จะจับจ่ายสูงขึ้นและใช้

เวลาในท้องถิ่นนานขึ้น บทความขึ้นนี้เน้นย้ำถึงบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในอินเดียที่เรียกว่า ปันชಾಯตี (Panchayats) ในการผลักดันและส่งเสริมการท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยนี้ในระดับชุมชน ในบริบทนี้จึงอาจถือได้ว่าชุมชนและหน่วยงานคือกลไกสำคัญในการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างประชาชนผ่านเศรษฐกิจเชิงประสบการณ์

ประสบการณ์ทางอารมณ์ของมนุษย์นั้นเป็นประเด็นที่ ธนิภาญณ์ จินาพันธ์ ให้ความสำคัญในบทความเรื่อง อารมณ์กับชาติพันธุ์ในเรื่องสั้น “คนชายโรตีจากศรีลังกา” ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ บทความขึ้นนี้มีเสนอความคิดว่า ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่สื่อสารผ่านวรรณกรรมสามารถเผยให้เห็นอคติและการกดขี่ชาติพันธุ์ผ่านมิติอารมณ์และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การเป็นชาติพันธุ์อื่นจึงไม่ได้ถูกกำกับด้วยกฎหมายของรัฐเท่านั้นหากยังถูกควบคุมผ่านการแสดงออกและประสบการณ์ทางอารมณ์ด้วย ประเด็นที่น่าสนใจที่เราควรจะคบคิดกันต่อก็คือ แรงสั่นสะเทือนทางอารมณ์อย่างเข้มข้นจะสามารถนำไปสู่การสลายอคติทางชาติพันธุ์และการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันอย่างที่บทความขึ้นนี้เสนอหรือไม่

ท้ายสุด วิริยะ สว่างโชติ ได้ฝากบทปริทัศน์หนังสือเรื่อง ฝืนในชุดกิมโน : เรื่องเล่าของสงครามกับประวัติศาสตร์เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย รุชกรนาท นักเขียนชาวอินเดียไว้ให้พิจารณา เรื่องราวของผู้คนที่รุดค้นคว้าและนำมาบันทึกไว้เปิดเผยให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันข้ามพรมแดนและข้ามกาลเวลาอย่างน่าประหลาด เรื่องเล็กน้อยของประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับชีวิตของผู้คนจากเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปจนถึงเอเชียตะวันออก เรื่องราวความโหดร้ายของสงครามและโศกนาฏกรรมในครอบครัวที่ถูกรวบรวมมาอยู่ในหนังสือเล่มนี้จึงมีค่าต่อการอ้างอิงกันและกันของเอเชีย (inter-Asia referencing) อย่างที่ฉิน กวนชิงปรารภ

จिरยุทธ สินธุพันธุ์
บรรณาธิการประจำฉบับ

